

ממלכת כהנים וגוי קדוש - An Orthodox Jew in the Modern World

שלום חזון

1. שמות פרק יט

- (א) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:
(ב) ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר:
(ג) ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יקוק מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:
(ד) אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי:
(ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ:
(ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל:
(ז) ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו יקוק:
(ח) ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר יקוק נעשה וישב משה את דברי העם אל יקוק:
(ט) ויאמר יקוק אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל יקוק:
(י) ויאמר יקוק אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם:

2. רש"י שמות פרק יט

- (ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים - שרים כמה דאת אמר (שמואל ב' ח יח) ובני דוד כהנים היו:

3. אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק יט

- (ו) ממלכת כהנים - על דעתי כי כל כהן שבמקרא הוא כמו שמש, והעד וכהנו לי (שמות כח, מא), וכן: כהן מדין היה עובד השם כמלכי צדק (בראשית יד, יח). וכן: ובני דוד כהנים (ש"ב ח, יח), כי ידענו כי בני מלך גדולה יש להם, רק הכתוב הודיענו שהיו עובדי השם. וטעם ממלכת כהנים - שעל ידם תראה מלכותי כאשר תהיו לי אתם שמשים.

4. ספורט שם

- כי תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי, לקרא כלם שבם ה' ולעבדו שכס אחד, כמו שיהיה ענין ישראל לעתיד לבוא. וכאמרו כי מציון תצא תורה.

5. משנה מסכת אבות פרק א משנה ב

- [ב] שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

6. רמב"ם הלכות אבל פרק יז הלכה א

- מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספור ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת

לרעך כמוד, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיד בתורה ובמצות.

7. אהותן דאורייתא כלל יג

דאין סקנ'ס נח בערוכה פס צריסין ומחייב אך לה מי
פיכול לקיים סעולס ולחוס ליכו מחייב כלל סאין סקנ'ס
ענקס פסולס רק פס פניכולתו צ' מלחם סנין חרס
לסנינו כמו פסיים פעקס ופריעה צ'ח וכרועס רסול
פכד סועלה סנינו ונודלי לא כלמר נכשו זס דלס סול
לחוס ולין יכול לעקוס פעקס סאין סדנר בעלמוסו ולרין
לסיוס דודלי נלךד וכלךד סול וכן בע'ס נודלי חייב סול
לפרוע סונו ועליו לקלס פנון סנינו אלא סלחוס סול
וליו יכול לקיים סיונו פסליכ בעולס סנין חרס לעקוס
לכד דכל פיקר סחיו סול אך פכד רלונו יס' נלכד סרלס
לסעסס סדנר סול ולחמו מחייב'ס לעסוס רלונו יס'
ועלמסו: עיכ על לחוס לין חיונ כלל ולין צו פכין סעולס
כלל ססקנ'ס חולס רק פני פיכול לקיים ולח פני סאין
פיכולו לקיים חריק סיטנ נקנרל זלח י'

אחרי סעין ימלחו כמס נסקוסוס צוס אי עיי מה ססול
לחוס פסור לנמרי או ססול חייב נלחח אלא סאין יכול
לקיים חיונו וסנה עלינו צוס מחלוקה בין סדריסה וסס'ז
נכלחוס ולא ס' יכול להספלל ספלה לחח אס חייב
לססלימס צומן סהפלה ססני או לחו עיין סיטנ צס'ז
לויס ס' ק'ח ס'ק אי דפליגי נסדיח צוס אס סלחוס
סופרו לנמרי ולא סייך ססלמס כיון סלח ס' מחייב כלל
נעססו או דילמח מחייב ס' אלא סלח ס' יכול לקיים
ועיכ כפיכול לחיכ ספיר חייב. להסליס פע'ס וכלמכרין
דיס לסכריע פקר דכר נפלוחח זלח דיס צ' עיכי עלווס
אי עלווס סנין חרס לעקוס לכד וצוס סקנרל נחכח

8. בראשית פרק יח פסוק א

וירא אליו יקוק באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום:

9. רש"י בראשית פרק יח פסוק א

כחום היום - הוציא הקב"ה חמה מגרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים:

10. מדרש הגזול וירא

וכי דרכו של א"א לישוב פתח האהל, אלא להודיעך כמה תביבה הכנסת אורחים לפני א"א, שכיון ששהה שני ימים בלא הכנסת אורחים, אמר שמא סבורין שהן מצערין אותי מידיצא וישב לו על הפתח להכניס העוברין והשבים.

11. דרש משה ריש וירא

אבל באנו מלקיימה שיש דאי לתצטער, אבל
הכא ליכא חיוב כלל, דמי לכאורה לאחד
שיצטער בימי החול על שאין היום שבת, שלא
שייך זה כלל. וצ"ל דהוא מצד עצם זמאבה
לחסך כדבארתי בקרא דאם כספי תלה דאיכא
מצוה מיחדת שהאדם יתאוה לעשות חסד, ולכן

והוא יושב פתח האהל כחום היום. פרש"י
לפי שראהו מצטער שלא היו אורחים
באים הביא המלאכים וכו'. זה דהצטער אברהם
על שלא היו אורחים ולא יכול לקיים מצוה
הכנסת אורחים, הוא תמה לכאורה, דהא ליכא
שום מעלה בצער זה כיון דלא שייך חיוב
כשליכא אורחים, ועדיף מאנוס כשהיה חיוב

אתבה עשה, אף שלכאורה אין בזה מצוה, אבל
עכ"ם שייכות וקשר להמצוה איכא בזה. וכן הא
|| דטמאים לנפש שבקשו בדבר הפסח שישחטו
עבורם [במדבר ט ז], אף שא"א ממש כיון דהם
טמאים ורק שלא יפסל משום לטהורים ולטמאים
אבל הם אין להם כלום, אבל מצד אהבה צריך
לעשות איזה שייכות אף שפסח וא"א לצאת
בהמצוה. 16

1 וְהָא כְּמוּ שֶׁשְׂאֵדָם מִתְּנִיחַ לְאֹכֵל וְהַחֲמָה
מְדַבְּרִים בְּשִׂמְיָם, שֶׁאֵף כְּשֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ וְלֹא יִחַל
לְהַשִּׁיגֵם נְמִי לֹא יִסְגִי לִיהֶם לְהַסִּיר תְּאוֹתוֹ כִּי־זוֹ
שֶׁלֹּא יִמְלֵא תְּאוֹתוֹ, וְהַמְדַרְבָּה כִּהֵּ הִיָּה רִצּוֹן
אֲבֵרָתָם לְקִיָּים מִצְוַת הַחֶסֶד, שֶׁכֵּן הוּא מִצְוַת
הַתְּהִירָה. וְהַצִּיּוֹנוֹ עַד אֲהַבָּה כֹּז בְּמִשְׁהַ צְּקִיּוֹם וְהַ
צְּרִי מְקַלֵּט שֶׁאֵף שֶׁעֲדִיין לֹא נִחְקִיָּים הַמִּצְוָה עַד
שִׁפְרִישׁוּ כָּל הַשְּׂשֵׁה [מְכוֹת ט ב], מִיָּמַ מִצְד

12. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף י עמוד א

וְזוֹ שֶׁאֵלָה שֶׁאֵל טוֹרְטוֹסְרוֹפּוֹס הִרְשַׁע אֶת ר"ע: אִם אֱלֹהִיכֶם אוֹהֵב עֲנִיִּים הוּא, מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מִפְּרַנְסָם! א"ל: כְּדִי
שֶׁנִּיצוֹל אֲנִי בְּהֵן מְדִינָה שֶׁל גִּיחָנָם.

13. כד הקמת לר' בחיי ערך צדקה

כְּמָה גְדוֹל הַתּוֹעֵלֶת שֶׁמְגִיעַ אֶל הָעֹשֶׂיר מִן הָעֵנִי כְּשֶׁנֹּתֵן לוֹ צְדָקָה, יוֹתֵר מִן הַתּוֹעֵלֶת שֶׁמְגִיעַ לְעֵנִי מִן הָעֹשֶׂיר, כִּי תוֹעֵלֶת
הָעֵנִי עִם הָעֹשֶׂיר אֵינוֹ אֵלָּא בְּשַׁעָה שֶׁהוּא עוֹבֵר זְמַנּוֹ בְּחַיֵּי הָעוֹה"ז, אֲבָל תּוֹעֵלֶת הָעֹשֶׂיר הוּא שְׂזוּכָה לְחַיֵּי הָעוֹה"ב...

14. ספר החינוך מצוה סו

מִצְוַת הַלּוֹאָה לְעֵנִי

1 לְחֵלוֹת לְעֵנִי, כְּהַשְׁגַּת חַיִּד כְּפִי מִן שְׂצִרְךָ לוֹ, לְמַעַן תִּרְחִיב לוֹ וְלִהְקֵל מֵעֲלָיו אֲנַחְתּוֹ. וְזֹאת תְּמַצוּהוּ שֶׁל הַלּוֹאָה הִיא
יוֹתֵר חֻזְקָה וּמְחַוִּיבֶת מִמִּצְוַת נְתִינַת הַצְּדָקָה, שְׁמִי שֶׁנִּתְגַּלָּה וְנוֹדַע דְּחָקוֹ בֵּין בְּנֵי אָדָם וְגִילָה פְּנֵי לְשֹׂאֹל מִתָּן אֵין דְּחָקוֹ
וְאִפְּיִלְתּוֹ כְּמִי שֶׁעֲדִיין לֹא בָּא לְאוֹתָהּ בּוֹשֶׁה וְיֵרָא מֵהַכֶּסֶף בֵּה, וְאִם יִהְיֶה לוֹ מַעֵט סַעֵד שֶׁל הַלּוֹאָה, בְּמָה שִׁירוּחַ מַעֵט
אוֹלִי לֹא יִצְטָרֵךְ לְבָא לְשֶׁאֵלָה לְעוֹלָם, וְכִשְׂרַחֲמָנוּ הָאֵל בְּרִיּוּחַ יִשְׁלַם נִשְׁיָו וְיַחֲיָה בְּנוֹתָו. וְעַל כֵּן הִזְהִירָתָנוּ תּוֹרַתָנוּ
הַשְּׁלִימָה עַל זֶה לְסַעוֹד הַמֶּךְ בְּהַלּוֹאָה טֵרֵם יִצְטָרֵךְ לְבּוֹא אֶל הַשְּׂאֵלָה, שְׁנֹאמֵר [שְׁמוֹת כ"ב, כ"ד], אִם כֶּסֶף תְּלוּהָ אֶת
6 עֲמִי, וְאִמְרוּ זְכֹרֵנוֹם לְבִרְכָה בְּמִכִּילָתָא [כֹּאן] כָּל אִם וְאִם שְׁבַתוֹרָה רִשׁוֹת חוּץ מִשְׁלֹשָׁה שֶׁהֵם חוֹבָה, וְזֶה אֶחָד מֵהֶם,
וְיִכְרִיחוּ הַדָּבָר מִדְּכֹתִיב בְּמִקּוֹם אַחֵר בְּתוֹרָה דֹּרֵךְ צוֹאָה וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטָנוּ [דְּבָרִים ט"ו, ח].

שׁוֹרֵשׁ הַמִּצְוָה, שֶׁרַצָּה הָאֵל לְהִיָּוֵת בְּרֹאיוֹ מְלומָדִים וּמוֹדְגָלִים בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהַרְחִמִים, כִּי הִיא מְדָה מְשׁוּבַחַת, וּמִתְנַן
הַכֶּסֶף גּוֹפֵם בְּמִדּוֹת הַטּוֹבוֹת יִהְיֶה רְאוּיִים לְקַבֵּלָתָהּ הַטּוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ שְׁחֵלוֹת הַטּוֹב וְהַבְּרָכָה לְעוֹלָם עַל הַטּוֹב לֹא
בְּהַפְּכוֹ, וּבְהִיָּטִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְטוֹבוֹים יוֹשְׁלֵם חִפְצוֹ שֶׁחִפֵּץ לְהִיָּטִיב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא מִצְד שׁוֹרֵשׁ זֶה הֵלָּא הוּא בְּרוּךְ
11 הוּא יִסְפִּיק לְעֵנִי דִי מַחְסוֹרוֹ זוֹלָתָנוּ, אֵלָּא שֶׁהִיָּה מַחְסְדוֹ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנַּעֲשִׂינוּ שְׁלוּחִים לוֹ לְזִכְוֹתָנוּ. וְעוֹד טַעַם אַחֵר
בְּדָבָר, שֶׁרַצָּה הָאֵל בְּרוּךְ הוּא לְפָרְנֵס הָעֵנִי עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם מְגוֹדֵל חֲטָאוֹ, כְּדִי שִׁיּוֹכַח בְּמַכְאוֹב בְּשָׁנֵי פְּנִים, בְּקַבֵּלָתָהּ
הַבּוֹשֶׁת מֵאִשֶׁר כִּגִּילוֹ וּבְצַמְצוּם מְזוֹנוֹ. וְכַעֲנִין זֶה שֶׁאִמְרָנוּ כְּדִי לְזִכְוֹתָנוּ הַשִּׁיב חֶסֶם מַחְכְּמִינוֹ לְמִין אֶחָד שֶׁשָּׂאֵלוֹ, אִם
אֱלֹהִים אוֹהֵב עֲנִיִּים שֶׁהִרִי צִוִּיה עֲלֵיהֶם, לְמָה אֵינוֹ מִפְּרַנְסָן, וְכִי, כְּמוֹ שֶׁבָּא בְּמַסְכַּת (עֲבוּדָה זֵרָה) [בְּבֵא בְּתֵרָא דָּף י'
ע"א].

15. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א

וְאִמֵּר רַבִּי חֲמַא בְּרַבִּי חֲנִינָא, מֵאִי דְכֹתִיב: + דְּבָרִים יג + אַחֲרֵי ה' אֱלֹהִיכֶם תִּלְכּוּ: וְכִי אִפְשֵׁר לוֹ לְאָדָם לְהִלָּךְ אַחֵר
שְׂכִינָה! וְהֵלָּא כְּבַר טֹאמֵר: + דְּבָרִים ד + כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא! אֵלָּא לְהִלָּךְ אַחֵר מְדוּתוֹי שֶׁל הַקֶּב"ה, מָה הוּא
מְלַבֵּשׁ עֲרוּמִים, דְּכֹתִיב: + בְּרֹאשִׁית ג + וְעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתוּנֹת עוֹר וְיִלְבִּישֵׁם, אֵף אֶתְהָ הַלְבַּשׁ עֲרוּמִים;
הַקֶּב"ה בִּיקֵר חוֹלִים, דְּכֹתִיב: + בְּרֹאשִׁית יח + וְיֵרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאַלְוֵי מִמְרָא, אֵף אֶתְהָ בִקֵר חוֹלִים; הַקֶּב"ה נִיחָם אֲבָלִים,
דְּכֹתִיב: + בְּרֹאשִׁית כה + וְיֵהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבֵרָהֶם וְיִבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, אֵף אֶתְהָ נַחֵם אֲבָלִים; הַקֶּב"ה קִבֵּר
מֵתִים, דְּכֹתִיב: + דְּבָרִים לד + וְיִקְבֵר אוֹתוֹ בְּגִיא, אֵף אֶתְהָ קִבֵּר מֵתִים

16. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלג עמוד ב

אבא שאול אומר: ואנוהו - הוי דומה לו: מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום.

17. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ח

והמצוה השמינית היא שצונו להדמות בו יתעלה לפי יכלתנו והוא אמרו (תבוא כח) והלכת בדרכיו. וכבר כפל צווי זה ואמר (עקב י ויא) ללכת בכל דרכיו ובא בפירוש זה מה הקדוש ברוך הוא נקרא רחום אף אתה היה רחום מה הקב"ה נקרא חנון אף אתה היה חנון מה הקב"ה נקרא צדיק אף אתה היה צדיק מה הקב"ה נקרא חסיד אף אתה היה חסיד וזה לשון ספרי (ס"פ עקב). וכבר נכפל הצווי הזה בלשון אחר ואמר (ראה יג) אחרי ליי אלהיכם תלכו ובא בפירוש גם כן (סוטה יד א) שענינו להדמות בפעולות הטובות והמדות החשובות שיתואר בהם האל יתעלה על צד המשל יתעלה על הכל עילוי רב:

18. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף סד עמוד ב

ותניא, ארבעה חשובין כמת: עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בניס, עני - דכתיב: כי מתו כל האנשים, מצורע - דכתיב: + במדבר יב + אל טא תהי כמת, וסומא - דכתיב: + איכה ג + במחשכים הושיבני כמתי עולם, ומי שאין לו בניס - דכתיב: הבה לי בניס ואם אין מתה אנכי.

19. תלמוד בבלי מסכת יומא דף ב עמוד א

משנה. שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין, ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקנין לן, שמא תמות אשתו. שנאמר + ויקרא טז + וכפר בעדו ובעד ביתו, ביתו זו אשתו. אמרו לו: אם כן אין לדבר סוף.

20. רב הירש כ"ב

אזב, give, with the prefixed א, hence, equally giving oneself up, devoting oneself to the other, and seeking to bring the other as near as possible to oneself, accordingly, to strive for the most intimate connection with somebody. It is the opposite of נטו related to טכ, really to be a thorn, to fend off, to keep the other as far away from oneself. For נתב the existence of the other is a necessity, for נטו, his absence, even his complete removal, death, is desirable.

21. ספר העיקרים מאמר רביעי פרק יח

מה שהביא האנשים לפקפק בתפלה קרוב למה שהביא אותם לסלק ידיעת השם. וזה שהם אומרים שלא ימלט הדבר מחלוקה אם שנגזר מהשם טוב מה על איש מה או לא נגזר. ואם נגזר אין צריך תפלה, ואם לא נגזר איך תועיל התפלה לשנות רצון השם לגזור עליו טוב אחר שלא נגזר, שלא ישתנה השם מן הרצון אל לא רצון ולא מלא רצון אל רצון, ובעבור זה אמרו שלא יועיל כשרון המעשה אל שיגיע לאדם מהשם בעבורו טוב מה, וכן אמרו שלא תועיל התפלה להשיג טוב מה או להנצל מרע שנגזר עליו.....

6 וזה הדעת אינו נכון, שהשפעות העליונות יושפעו על המקבל בהיותו במדרגה ידועה והכנה ידועה לקבלם, ואם לא יכין האדם עצמו לקבל השפע ההוא הנה הוא המותע טוב מעצמו, שאם נגזר על איש מה על דרך משל שיצליחו תבואותיו בשנה פלונית והוא לא יחרוש ולא יזרע בשנה ההיא, אף אם ימטיד השם מטרות עזו על פני תבל ארצה לא תצלחנה תבואותיו אחר שלא חרש וזרע, והוא מותע מעצמו הטוב ההוא בשלא הכין עצמו לקבלו. ולפי זה נאמר שכשנגזר על האדם טוב מה הנה הוא נגזר עליו במדרגה ידועה מכשרון המעשה, וזה כלל יעודי התורה, וכן כשנגזר עליו רע מה הנה הוא נגזר בהיותו במדרגה ידועה מהרוע או בהכנה ידועה, וכשתשתנה המדרגה

1 | היא או ההכנה היא תשתנה הגזרה בהכרח לטוב או לרע.
וזה כמלך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלנית שיהרגו או שיתנו לכל אחד ככר זהב, ועמד אחד מהם ונימול, שתשתנה בלי ספק הגזרה היא ותבטל מעליו לרע או לטוב כפי ההכנה שנתחדשה באיש ההוא. ולזה היא ההשתדלות בעשית הטוב וכשרון המעשה טוב והכרחי בכל דבר, שהוא הכנה לקבול השפע האלהי או לבטל מעליו הגזרה.....

6 | ומזה הצד הוא שתועיל התשובה לרשע, שעל ידי התשובה הוא כאלו נהפך לאיש אחר שלא גזרה עליו אותה גזרה, שהרי אחאב שנאמר עליו רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני השם, ואחר שנגזרה עליו גזרה לפי שצם ונתכסה בשק ותכנע לפני ה', נאמר לאליהו יען כי נכע אחאב מפני לא אביא הרעה בימי בני אביא הרעה על ביתו, וזה יורה שהגזרה הנגזרת על הרשע הוא בהיותו בתואר ההוא מן הרוע, וכשישתנה מן התואר ההוא על ידי התשובה, הנה הוא כאלו נהפך לאיש אחר שלא גזרה עליו אותה גזרה.

1 | ועל זה הדרך הוא מבואר שתועיל התפלה או כשרון המעשה אל שיוכן המתפלל לקבל שפע הטוב או לבטל ממנו הרע הנגזר עליו, להיותו משתנה ממדרגת הרוע שיהיה בה. וזו הטענה רמו אליה צופר בהיותו מאשים את איוב שלא היה מתפלל לשם להצילו מרעתו ולא היה מכין עצמו לבטל מעליו הגזרה. וזה שאמר לו אם אתה הכינות לבן ופרשת אליו כפיך אם און בידך הרחיקהו כי אז תשא פניך ממום וגו', כלומר אם תכין לבך להתפלל ולתקן מעשך אין ספק שעל ידי התפלה וכשרון המעשה תמלט מן הצרות הללו. ומזה יתבאר שהתפלה וכשרון המעשה מועיל לבטל הגזרה בכל עת, וכן אמרו רבותינו ז"ל יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.

1 | ואין להקשות ולומר אך ישתנה רצון השם יתברך על ידי התפלה, שכך היה רצון השם מתחלה שתתקיים הגזירה בהיותו באותה מדרגה ואותה הכנה, ואם תשתנה ההכנה תשתנה הגזרה.

22. חכו ממתקים ח' א עמ' צ

פעם אחת, בא אל רבינו, אדם גדול אשר, ל"ע, היה חולה מסוכן, ושאל את פיו, כיצד להתחזק ולעורר רחמים על עצמו, בעת צרתו.. ענהו רבינו: "איני ראוי לומר זאת לאחרים, אבל אני לך מה שהייתי עושה בעצמי במצב כזה. הייתי מחזק את עצמי באמידת מאה ברכות, שתחא מילת ברוך כמו שצריך, ומילת אתה כמו שצריך, ואמידת ה' כמו שצריך. וכאשר הנני מצליח בזה, הדבר נוסך בי יראת שמים יותר מאשר ספר מוסר."

23. השגות הרמב"ן לספר המצוות שכתת העשין

1 | מצוה טו שנצטוונו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם נחל חי העולם הבא. וכאשר נצטוונו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוונו בזה. ובשלישי שלברכות (כא א) אמרו מנין לברכת התורה לפניו מן התורה שנ' כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלהינו. ורצה ללמוד ברכת המזון לפניו שיהיה מן התורה ק"ו מזה. אמרו ומה תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפניו מזון שטעון לאחריו אינו דין שטעון לפניו. והשיבו על זה מדרך הפירכות מה לתורה שכן חי עולם. ועוד תנן על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. וחפצם בזה שכיון שבעל קרי אינו מברך לפניו במזון והוא מברך לאחריה נלמד שברכה לאחריו בלבד היא מן התורה ולפיכך אינה בטלה מפני תקנתם בטביל" בעלי קריין ושמע מינה דקל וחומר פריכא הוא. והעולה מזה שברכת התורה לפניו מצות עשה דאורייתא. ובגמרא דבני מערבא (רפ"ז) אמרו כתוב בתורה ברכה לפניו ואין כתוב בה ברכה לאחריה מה כתוב בה לפניו כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלהינו

24. תלמוד בבלי מסכת נדה דף ל עמוד ב

1 | ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו, שטאמר +איוב כ"ט+ בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך. ואל תתמה, שהרי אדם ישן כאן ורואה חלום באספמיה. ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים, שטאמר +איוב כ"ט+ מי יתנני כירחי קדם כימי אלוה ישמרני, ואיזהו ימים שיש בהם ירחים ואין בהם שנים - הוא אומר אלו ירחי לידה. ומלמדן אותו כל התורה כולה, שטאמר +משלי י"ד/ד'+ ויורני ואמר לי יתמד דברי לבך שמור מצותי וחי, ואומר +איוב כ"ט+ בסוד אלוה עלי אהלי. מאי ואומר! וכי תימא נביא הוא דקאמר - ת"ש: בסוד אלוה עלי אהלי. וכיון שבא לאור העולם - בא מלאך וסטרנו על פיו, ומשכחו כל התורה כולה, שטאמר +בראשית

ד' + לפתח חטאת רובץ. ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו, שנאמר + ישעיהו מ"ה+ כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון, כי לי תכרע כל ברך - זה יום המיתה, שנאמר + תהלים כ"ב+ לפניו יכרעו כל יורדי עפר, תשבע כל לשון - זה יום הלידה, שנאמר + תהלים כ"ד+ נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה, ומה היא השבועה שמשביעין אותו - תהי צדיק ואל תהי רשע,

25. פרקי אהבה לר' אבינר עמ' 6-7

ויש לשאול מה ענין של לימוד זה אם ממילא הכל נשכח! אלא שנשאר רושם נשמתי של לימוד זה, הקובע את הדביקות של תשומה בתורה, ומעורר בה השתוקקות, רצון וכשרון לדברים. פעולתו של רושם זה בחיים הוא היסוד ללימוד התורה וקיומה בפועל.

26. שיעורים לזכר א"מ - בענין תקנת משה

דומי שהסוגיא עצמה מתרצת קושיא זו ותשובתה מעורה בנוסח הברייתא, כיון שהלכו שלשת ימים בלי תורה מיד ולא, עמדו נביאים שביניהם ותקנו להם שיהו קורין וכו'. הדגשת המלים "מיד ולא" מקורה בפסוק (שמות ט"ו, כ"ג): "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממדה כי מרים הם וכו' וילנו העם על משה"; והיא מורה כי לא הדאגה לביטול קיום מצות ת"ת היא שגרמה לתקנת קריאת בשני וחמישי ובשבת - כי הלא טרם היו מחוייבים בת"ת - כי אם הליאות שאחזה בהם. העייפות והמרידות הנפשית, תוצאת אי-עסק בתורה שהביאה את הקהל לירי תלונה ומרד, היא שהניעה את הנביאים שביניהם להנהיג את קריאת תורה. כל חלות תקנה זו לא נבעה מחובת מצות ת"ת, כי אם ממצות המילות הסדום. הנביאים רצו להטיב עם הציבור ולהגן עליו מפני הליאות הדוחנית והנפשית. המחייב היה צמאון העם לתורה, יבש הנפש המתעללת בלי תורה. תצורך הפנימי ללמוד ולשמוע את דבר ה' הוא המחייב בקה"ת. העיסוק בתורה חשוב לא רק כמעשה מצוה כי אם גם כפעולת פדיון האדם מעניו, מן המיצר הנפשי בו הוא נתון. יש טיהור רוחני וקידוש הגברא בתלמוד תורה, ולשם הישג זה הונהגה קה"ת. לאמיתו של דבר, גם לאחר שניתנה תורה ונתחייבו בת"ת מפאת כמה ציוויים - "ושגתם לבניך" - (דברים ו', ד'), "ולמדתם אותם את בניכם" (שם י"א, י"ט), "ולמדתם אותם ושמתם לעשותם" (שם ה', א') - ישנו קיום מיוחד של תלמוד תורה המשתייך לקידוש וטיהור האדם. אנו מצויים לשמור על יחוד וקדושת האדם ע"י לימוד התורה. . . .

לימוד התורה מעניק גדלות, חכמה ובינה לעם, ומצוה עלינו להיות עם חכם ונבון וגוי גדול. אם אנו עוזבים את התורה, אנו הופכים לעם שטוח וגוי קטן, ויש על זה איסור מה"ת. בקיצור, ליאות רוחנית, כתוצאה מהתרחקות מן התורה והיסח הדעת הימנה, אסורה; וזהו ששינו (אבות פ"ג מ"ח): "ר' דוסתאי בר' ינאי משום ר"מ אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו שנאמר רק השמר לך ושמור נפשך וכו'". ועיין בדברי התוספות (ברכות יא, ב, ד"ה שכבר נפטר), שהקשו מאי שנא שמברכים לישב בסוכה על כל סעודה וסעודה ואילו ברכות התורה מברכים רק פעם ליום. ותירצו: "וי"ל דשאני תורה שאינו מייאש דעתו דכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והוי כמו יושב כל היום בלא הפסק". לכאורה צ"ע, דהרי בפועל אינו לומד, וכשעוסק בעסקיו אינו חושב על דבר ת"ת, וישנו הפסק בין ברכה למצוה. אבל לפי דברינו, שיש חובה מיוחדת להיות נאמן לתורה וקשור בה בכל נימי הנפש, ולא מיוחד על היסח הדעת מתורה והעדר ענין בה, הכל מיושב.

ברכת התורה חלה לא רק על קיום מצות וחובת תלמוד תורה
על ידי פעולת לימוד ממש, אלא גם על הזיקה הכללית לחפצא של תורה וחובתנו
להיות קשורים חבקים בה. סמוכין לדבר, נוסח הברכה, לעסוק בדברי תורה
במקום. ללמוד דברי תורה – זאת מפני שתברכה נתקנה על הזיקה לתורה וקידוש
האדם על ידה ולא על חובת לימוד גרידא. והיות זיקה זו מתמשכת כל היום,
ברכה אחת מספקת, דאף הטרוד בעסקיו ומפסיק עיסוקו בתורה בפועל, אינו
מסיח דעת הימנה. והוי כמו יושב כל היום בלא הפסקה.

27. לימודי ניסן ויקרא כב לב

(כב, לב) תקדשתי בתוך בניי. כל בית ישראל מצוין על קידוש השם, וצ"ב למה לא נאמרה מצוה זו
בלשון ציווי, קדשו את שמי, ולא בלשון ספורי, כאילו אומרת התורה שכבודו יח' יתקדש
בתוך בניי.

ונ"ל שהתורה גילתה את הדרך המביאה לידי קידוש השם עד מסירת נפש, ועד בכלל. גבורה של
מסייג, למסור הכל – חיי האדם, אינה באה באופן חד פעמי, או ברצון לקיים מצות קידוש השם,
אלא באה בהדרגה מן הקל אל הכבד, יחודי כשר הנהג בקדושה במאכליו, בחיי אישות, במסחרו,
בבית ובחוק, ושואף לקירבת אלוקים, מתודה ודואג על חטאיו, מביא כפרתו ועושה תשובה, מקדש את
פיו מלומר שקר או רכילות, מקיים מצות ה' כראוי, או מתחזקים בקרבו כחות הקדושה, שהוא, חיינו
וממונו, וכל אשר יש לו מוקדשים לשמים, ואז כאשר יעמוד צין לעין בנסיק של מסירת נפשו, אז
כחות הקדושה שבקרבו ימריצוהו למסור נפשו בשביל ה', וכאילו מאיליו ימסור עצמו לה', יתקדם
ויתקדשתי בתוך בניי, מבלי ציווי מיוחד.

חבר זה למדנו ממה שסיפרה הגמ' [ברכות] כשהוציאו את ר"ע למיתה וסרקו את בשרו
במסרקות של ברזל, והוא היה קורא את שמע, ושוחין הנפש במצב נורא ואיום! כזה, והיות דבוק בה'
ולא להתחשב עם היסורין שהתייסר, עזרה חמיהה אפילו לחלמדין שידעו מגדלותו וקדושתו של
רבו, ושאלו עד כאן? היתכן לקבל מלכות שמים במצב כזה? והשיב להם ר"ע כל ימי הייתי מצטער
למתי יבא לידי ואקימנה, פי' שכח זה לא בא לר"ע כעת, אלא מקדושת חיינו שהקדיש לשמים כל ימיו.

28. תוספות מסכת בבא בתרא דף כא עמוד א

כי מצוין תצא תורה - לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים
וללמוד תורה כדדרשי' בספרי למען תלמד ליראה וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד לפי שהיה עומד
בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון
ליראת שמים ועוסק בתורה.

29. רמב"ם הלכות מלכים פרק ג

הלכה ד
ולא ירבה לו כסף וההב להניח בגזיו ולהתגאות בו או להתנאות בו, אלא כדי שיתן לחיילותיו ולעבדיו ולשמשיו, וכל
כסף וההב שירבה לאוצר בית ה' ולהיות שם מוכן לצרכי הצבור ולמלחמותם הרי זה מצוה להרבותו, ואין אסור אלא
להרבות לעצמו בבית גזיו שטאמר ולא ירבה לו, ואם הרבה לוקה.

הלכה ה
המלך אסור לשתות דרך שכרות, שטאמר אל למלכים שתו יין, אלא יהיה עוסק בתורה ובצרכי ישראל ביום ובלילה,
שטאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו.

